

SZAKMAI BESZÁMOLÓ
a Nemzeti Kulturális Alap terhére biztosított, vissza nem térítendő támogatás
felhasználásáról

A támogatás témája: A Bakonyi Természettudományi Múzeum állományvédelmi műhelye tevékenységéhez szükséges szakmai anyagok és eszközök beszerzésére (pályázati azonosító: 3533/00240).

Helyszín: MTM Bakonyi Természettudományi Múzeuma geológiai gyűjtemény és kémiai labor (8420 Zirc, Rákóczi tér 3-5.), MTM Bakonyi Természettudományi Múzeuma geológiai gyűjtemény fűrómag mintatár (Pénzesgyőr, Hrsz.:102/16-17.).

A támogatás összege: 400 000 Ft.

Pályázati azonosító: Közgyűjtemények kollégiuma 3533/00240

A pályázat megvalósításának időtartalma: 2015.06.01.-2015.12.31.

A projekt szakmai felelőse: Katona Lajos Tamás

A pályázat témája, célja: az MTM Bakonyi Természettudományi Múzeumának egyedi nyilvántartásában szereplő gyűjteményi anyagok preparálása és konzerválása. Ezzel párhuzamosan végeztük el az idei évre tervezett pénzesgyőri mintatárban raktározott minták rehabilitációja (átsomagolása és a minták adatainak, elhelyezésének digitalizálása). Ezen kívül ősmaradvány másolása céljából másolóanyagokat is beépítettünk a pályázatba. Később kiderült, hogy az alapos konzerválás után is féltő, hogy a lelet megsérülhetett volna, ha a hagyományos másolós technikával készítettük volna el a másolatot. Ezért úgy döntöttünk, hogy ebből a pénzből beszkeneltetjük a sérülékeny ősmaradványt, majd később – más pályázati forrásból – fogjuk kinyomtatni. Ezt a változást jeleztük is a pályázat kiírójának.

A tevékenység megvalósításának szakmai vonatkozása, az állagmegóvási pályázat során alkalmazott anyagok és eszközök listája és azok felhasználásának indoklása:

- **Paleobond konzerválóanyag család:** Azért választottuk a Paleobond konzerváló anyagcsaládot, mert külön erre a célra fejlesztették ki évtizedekkel ezelőtt. Ezt az anyagot alkalmaztuk – elsőként Magyarországon – a 2006-ban előkerült csajági mamutok csontjain, majd a 2009-ben előkerült jégkorszaki folyómeder több száz csontjainak konzerválása során.
- **Műanyag zárható zacskók:** a zacskókat a pénzesgyőri fűrómag mintáinak átsomagolásakor használtuk.
- **Műanyag húsos ládák:** a minták feldolgozását (átsomagolás, digitalizálás) nem tudtuk elvégezni a pénzesgyőri telephelyen a víz, villany, illetve mellékhelységek hiánya miatt, ezért a mintákat ezekben a ládákban szállítottuk a zirci múzeum geológiai gyűjteményébe.
- **EOS fényképezőgép:** a munkafolyamatok, valamint a gyűjteményi példányok digitalizálása céljából.
- **Pótakkumulátor és memóriakártya:** a külső helyszíneken folyó munka rögzítésére szolgáltak. Az előzőekben említettük, hogy semmilyen infrastruktúra nincs a külső

telephelyen, valamint a két raktár közötti távolság 10 km (30 perc utazás), ezért volt szükséges a meglévő eszközök mellé kiegészítőként megvásárolni.

- **Alkoholos filctollak:** a mintagyűjtő zacskókon található adatokat nem csak excel táblázatban rögzítettük, hanem az átsomagolás után külön cédulát is betettünk a műanyag zacskókba.

A tevékenység megvalósításának szakmai tapasztalata:

Az állagmegóvási pályázat 2 gyűjteményi egységben: az egyedi nyilvántartású– és a fűrőmag mintatár szekrénykataszteri gyűjteményben valósult meg.

Az **egyedi nyilvántartású gyűjteményben** olyan ősmaradványokat preparáltunk és konzerváltunk, melyek korábban lettek begyűjtve, de az állaguk nem tette lehetővé a leltározásukat, miután nem volt olyan speciális konzerváló anyagra pénzünk, amivel ezeket az értékes leleteket meg tudtuk volna menteni. Ilyen leletek voltak például a miocén korú kagylók, csigák, egy óriási *Congeria unguiculaprae* kagylókat tartalmazó tömb is, illetve a kavicsbányákból előkerült igen rossz állapotban levő szarvas, bölény és farkas csontok is. Az egyedi nyilvántartású anyagokat elsőként preparálni kellett, amihez folyamatosan kellett adagolni a konzerváló anyagot, mert nagyon rossz állapotban voltak. A végleges tisztítást követően teljesen „bekonzerváltuk” az ősmaradványokat. Ezt követően vettük nyilvántartásba. A munkafolyamatokról fényképeket készítettünk.

Az állagmegóvási pályázatban szeretnénk volna olyan ősmaradványokat lemásolni a hagyományos technikával, melyekből csak 1 db létezik az országban. A konzerválás után viszont kiderült, hogy a mechanikus másolás a sok visszahajló forma miatt nagy valószínűséggel a lelet károsodásához vezetett volna. Ezért választottuk a 3D szkennelést, ami roncsolás mentesen tudta levenni az ősmaradvány polygonját. Ezt a szkennelt állományt egy későbbi sikeres pályázatból szeretnénk kinyomtatni.

A **pénzesgyőri telephelyen** tárolt minták rehabilitációja 2015.09.10-2015-11.30. között valósult meg. Kimentünk a raktárba, elkezdtük beszállítani a múzeumba a mintákat a pályázat terhére vásárolt húsos ládákban. Ezt követően a geológiai gyűjteményben történt a beszállított minták átsomagolása és újracédulázása. A minták rehabilitációja után excel táblázatban is rögzítettük a minták adatait és a visszaszállítás után pedig kiegészítettük a minták elhelyezésével.

Az állagmegóvási pályázat megvalósítás eredményességének elemzése:

A pályázatban 150 db pleisztocén-pliocén korú gerinces ősmaradvány csontjait, egy 60x60 cm-es 8 millió éves kagylózatony tömböt és több, mint 200 db csigát és kagylót tudunk konzerválni és preparálni. Ezek közül több ősmaradvány is bemutatásra került a 2015. november 7-én megrendezett A Pannon-tó öröksége című tudományos ismeretterjesztő konferencia időszaki kiállításán, illetve a 110 éves a MTM Bakonyi Természettudományi Múzeum geológiai gyűjteménye című vándorkiállításán is.

A pályázat során sikerült elkészíteni az 1988-ban előkerült orrszarvú csontvázának a 3D szkennelését.

A **fűrőmag szekrénykataszteri gyűjtemény** rehabilitációja során 2080 db mintát sikerült beazonosítani és újracsomagolni, valamint digitalizálni.